

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۵/۲۸

دوکتور نوراحمد خالدي

قوم پشتون و زبان پشتو در برابر

قوم افغان و زبان افغانی!

به سلسله تعرض پيهم يكتعداد تاجكان بالای فرهنگ پشتونها تعدادی بی خبر مغرضانه و مذبحانه می کوشند کلمات پشتون و پشتو را پدیده های تازه اختراع شده از زمان امیر عبدالرحمن خان به بعد معرفی کنند. این تصور مطابقت دارد به روایت تحقیر کردن قوم پشتون و تازه جلوه دادن دولت افغانستان که ایجاد آنرا هم به عبدالرحمن خان منسوب می دانند. در همین جمله است یک نوشته توسط شخصی بنام عطا صفوی در فیسبوک در مورد اولین کتاب درسی زبان به اصطلاح افغانی در عصر حبیب الله خان در سال 1915 میلادی.

خوشبختانه آثار بسیار معتبر تاریخی و فرهنگی موجود است که حقایق تاریخی را به جهانیان بیان می دارد. از این جمله است کتاب "گزارش سلطنت کابل" ... نوشته مونتستیوارت الفونستون که هفتاد سال قبل از امیر عبدالرحمن خان نوشته شده و ثابت می کند که پشتونها قوم خود را پشتون و زبان خود را پشتو مینامیده اند و اشاره به افغان و زبان افغانی پدیده های تازه و ناشی از استیلای فرهنگ فارسی در اداره دولتهای منطقه و منجمله دولتهای افغانستان بوده است.

مونتستیوارت الفونستون در کتاب معروف خود "گزارش سلطنت کابل" ... که در سال 1810 میلادی بعد از اقامت یکساله خود در افغانستان نوشته شده و در سال 1839 میلادی در لندن چاپ و نشر شده است یعنی هفتاد سال قبل از امیر عبدالرحمن خان می نگارد که قوم پشتون را فارسها افغان، زبان آنها را افغانی و وطن آنها را افغانستان می نامند در حالیکه خود پشتونها قوم خود را پشتون، پختون، پختانه می نامند زبان خود را پشتو می خوانند و وطن خود را پختونخوا. (این مطالب در صفحات ۲۰۰ تا ۲۲۰ کتاب او نوشته شده است). چون زبان فارسی از زمان سامانیان، غزنویان غوریان، و مابعد زبان رسمی خط و کتابت اداری دولتها بود بنابر آن از اصطلاحات فارسی افغان، افغانی و افغانستان در کتب تاریخ و در ادبیات عصر استفاده شده است. به همین اساس فراموش نکنیم که با انتقال پایتخت از قندهار به کابل توسط تیمورشاه سه نسل امیران و خانواده های بارکزیبها، سدوزاییها، محمدزاییها و غیره در کابل و در فرهنگ فارسی بزرگ شده با ازدواجهای مختلط قومی زبان پشتو را استفاده نکرده پشتونهای فارسی زبان را تشکیل داده و ناگزیر از اصطلاحات مروج زبان فارسی مانند افغانها در اشاره به پشتونها و زبان افغانی در اشاره به زبان پشتو و افغانستان در اشاره به وطن پشتونها استفاده می کردند و حتی امروز هم استفاده میکنند. بنابر آن هیچ جای تعجب نیست که امیر عبدالرحمن خان، امیر حبیب الله خان و امیر امان الله خان و محمود طرزی به زبان پشتو بنام زبان افغانی اشاره کنند. اما حقیقت آن است که برای خود قوم پشتون مردم شان پختانه یا پختانه و زبان شان پشتو یا پختو بوده و است طوریکه یکصد و پنج سال قبل از اولین کتاب درسی به اصطلاح افغانی در معارف در زمان حبیب الله خان، رواج کلمه پشتو در میان پشتونها

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

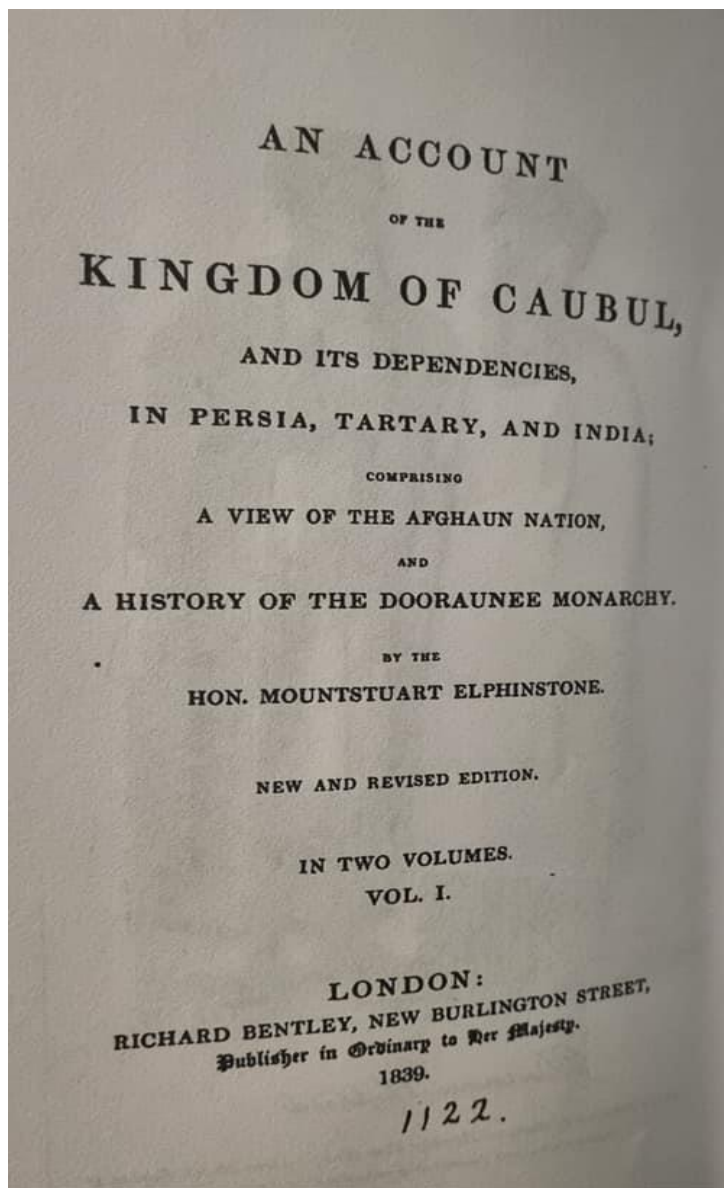
توسط مونتسوارت الفونستون تصدیق شده است. به عکسهای اتی از بعضی صفحات کتاب او توجه کنید: (چاپ تازه این کتاب را از روی پی دی اف کتابخانه کانگرس آمریکا میتوانید از آمازون و ای بی Ebay خریداری کنید).

فارسیانو د حیرت گوئی په غابن کری
چی حمید سخن سازی کا په پښتو کښی.

هیخ هیچری مؤنده نه شی په فارسی کښی
حمید ایبئی هسی سوز دی په پښتو کښی

این شعر توسط حمید محمد ماشوخیل در سال 1773 میلادی یعنی ۳۷ سال قبل از نوشتن کتاب الفونستون و سه سال قبل از تشکیل دولت مستقل امریکا نوشته شده است.

دوکتور نوراحمد خالدی

د پانوی شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

Let us now try whether, in a particular examination of the history and present condition of the Afghans, some of the features exhibited in these two pictures will not be softened down, and some apparent inconsistencies reconciled; but, throughout the whole, let it be borne in mind, that although I have endeavoured to measure them by the scale which will be applied in Europe, yet the first and most natural process by which I estimated their character was a comparison with their Indian and Persian neighbours.

The origin of the name of Afghaun, now so generally applied to the nation I am about to describe, is entirely uncertain; but is, probably, modern. It is known to the Afghans themselves only through the medium of the Persian language. Their own name for their nation is Poooshtoon; in the plural, Poooshtauneh. The Berdooraunees pronounce this word Pookhtauneh; whence the name of Pitan, by which the Afghans are known in India, may probably be derived.

The Arabs call them Solimaunee; but, whether from their possessing the mountains of Solimaun, from the name of some chief who may have headed them when first invaded by the Arabs, or from some circumstance connected with their supposed descent from the Jews, is entirely uncertain. They have no general name for their own country, but sometimes apply the Persian one of Afghaunistaun. Doctor Leyden has mentioned the name of Poooshtoonkhau, as bearing this sense; but I never heard it used. The term Sirhud is sometimes made use of, but excludes the plains on the eastern side of the range of Solimaun; and is, in fact, nothing more than the Persian word for a cold country. The name most generally applied

The origin of the name of Afghaun, now so generally applied to the nation I am about to describe, is entirely uncertain; but is, probably, modern. It is known to the Afghans themselves only through the medium of the Persian language. Their own name for their nation is Poooshtoon; in the plural, Poooshtauneh. The Berdooraunees pronounce this word Pookhtauneh; whence the name of Pitan, by which the Afghans are known in India, may probably be derived.